

Introduktion

Undervisning och forskning inom det nordiska slöjdfältet

Marte S. Gulliksen & Marlène Johansson

Den nordiska organisationen *NordFo* (Nordiskt forum för forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd) verkar för samarbete i olika former mellan de nordiska ländernas lärarutbildningar för att initiera, stimulera och redovisa forskning och utvecklingsarbete inom ämnesområdet (<http://www.vasa.abo.fi/nordfo/>). *Slöjd* används som samlingsnamn för ämnesområdet i de nordiska "NordFo-länderna" (Danmark, Finland, Grönland, Island, Norge, Samí och Sverige).

Utbyte av idéer kring den pedagogiska slöjden har funnits i mer än hundra år i Norden. NordFo-organisationen har sedan inledningsarbetet 1989 bidragit till utveckling av åtskilliga aktiviteter exempelvis student- och lärarutbyten, forskarutbildningskurser, symposier, konferenser och utgivning av *Techne*-serien (<http://www.vasa.abo.fi/nordfo/techne/index.htm>). Sedan 1995, då den första *Techne*-rapporten gavs ut, har nu över 250 artiklar publicerats i *Techne*'s A- och B-serie som dokumentationer och artiklar att användas av studenter och i forskningssammanhang.

Förändringar och historisk bakgrund visar att det finns ett behov av en enkel sammanställning i rapportform om hur utbildning i slöjd och slöjdforskning bedrivs i "NordFo-länderna". Vid en arbetskonferens i Linköping samlades lärarutbildare och forskare för att diskutera förändringar i läroplaner, namn och framtidsutsikter inom slöjdfältet. Vid arbetskonferensen påbörjades arbetet med att deltagarna från varje land drog upp riktlinjerna för en sammanfattande text om slöjdens nuvarande ställning och framtida utmaningar. *Techne*-rapporten *Nuläge och framåtblickar – om undervisning och forskning inom det nordiska slöjdfältet*

är tänkt att överskådligt och kortfattat visa på skillnader och likheter mellan de nordiska länderna. Texterna är skrivna utifrån samma rubriker: *Nuläget*, *Forskningsläget* och *Framtidsläget* för att rapporten skall vara lätt att söka fakta i om undervisning och forskning. Utöver att nyttja rapporten i lärarutbildning och forskning kan den användas förslagsvis inför studentutbyten i Norden. Texterna kan också fungera som underlag vid diskussioner, med exempelvis beslutsfattare, för att hämta argument och bli mer insatt inom ämnesområdet i de nordiska länderna. Rapporten är ett tidsdokument, men i ett samhälle med snabb förändringstakt är det angeläget att ha ett dokumenterat underlag inför nya utmaningar. Då texterna är tänkta att vara korta kan mer information hämtas i de angivna referenserna till varje artikel.

Rapportens författare har god kännedom om dagens skola, lärarutbildning och forskning inom respektive lands slöjdfält. Varje författare väljer givetvis fokus, men flera personer har skrivit, läst och kommenterat texterna.

För *Danmark* skriver Stig Pedersen, lärare och cand.pæd. i slöjd, lektor ved Dansk Sløjdlærerskole i Professionshøjskolen (Skolen for Materiel Design), København, tillsammans med Hanne Schneider, lärare och cand.pæd. i pedagogik, seminarielektor ved N. Zahles Seminarium i Professionshøjskolen, København.

För *Finland* skriver Eila Lindfors, lektor vid klasslärarutbildningen, Tammerfors universitet, tillsammans med Marléne Johansson, docent och forskningsledare vid det slöjdpedagogiska resurscentrat, Åbo Akademi i Vasa.

Med erfarenheter från samisk och grönländsk kultur skriver forskarstuderanden Gry Fors för *Grönland*.

Brynjar Ólafsson, MA-grad i pedagogik, som undervisar på Háskoli Íslands (University of Iceland), avdelning for lærerutdanning (tidligere Kennaraháskóli Íslands) skriver för *Island*.

Bjørn Magne Aakre, førsteamanuensis och PhD ved Høgskolen i Telemark skriver för *Norge* tillsammans med Anniken Randers-Pehrson, stipendiat ved Høgskolen i Telemark.

För *Sápmi*, samisk slöjd, duodji, skriver Gunvor Guttorm, dr. art i duodji.

Ingrid Bergqvist, grundskollärare, universitetsadjunkt, Linköpings universitet; och Kajsa Borg, FD, textillärare, docent, Umeå universitet; och Peter Hasselskog FM, grundskollärare, universitetsadjunkt, doktorand, Göteborgs universitet; och Bo Hinnerson, FM, trä- och metallslöjdlärare, universitetsadjunkt, Linköpings universitet; och Sie von Gegerfelt Kronberg, Nordisk lektor, textillärare, doktorand, Linköpings universitet; och Marcus Samuelsson, FD, trä- och metallslöjdlärare, universitetslektor, Linköpings universitet, har tillsammans skrivit texten för *Sverige*.

I Norden finns traditioner och ett gemensamt intresse för undervisning och lärande inom slöjdområdet. Rapportens artiklar speglar hur nära ländernas kunskapsfält är kopplade till varandra. Att utifrån idéer och behov bearbeta material med hjälp av olika redskap till fysiska föremål har människan gjort, i alla kulturer, sedan urminnes tider, och gör så fortfarande i det nutida samhället. Kunskapsformen är grundläggande för människans existens. I de nordiska länderna är skolans undervisning inom slöjdfältet delaktig i att barn och ungdomar får möjlighet att lära och utvecklas inom denna grundläggande kunskapsform.

PhD Marte Sjørebø Gulliksen, Høgskolen i Telemark, Notodden, Norge och Marlene Johansson, docent i slöjd, Göteborgs universitet, och tillika docent och forskningsledare i slöjdpedagogik, Åbo Akademi i Vasa, är redaktörer för denna *Technerapport*. Vår förhoppning är att texterna, i flera sammanhang, skall bidra till reflektion och insikt om den nordiska slöjdens ställning och framtidsmöjligheter.